

Směnečný a šekový platební rozkaz, lhůta k plnění

Třídenní lhůta ke splnění povinnosti, uložené v rozsudku, je stanovena zákonem a proto její uplatnění v rozhodnutí soudu není třeba zdůvodňovat a zjišťovat její přiměřenost v konkrétním případě. Naproti tomu, má-li soud za to, že je namístě v projednávaném případě určit k plnění lhůtu delší, nebo stanovit, že se plnění má stát ve splátkách, musí být tato část výroku rozhodnutí soudu podložena zjištěním všech potřebných skutečností, které by přesvědčivě dokládaly závěr soudu, že je vzhledem k povaze projednávané věci, přiznaného nároku a osobním poměrům účastníků řízení vhodné použití výjimky ze zákonné zásady. Při úvaze možnosti stanovit splátky musí soud také posoudit, zda nemají být podmínky splatnosti určeny tak, aby pro nesplnění některé povolené splátky byla splatná celá pohledávka; bez významu tu nebude zejména uvážení výše přiznaného plnění, platební schopnost žalovaných i v řízení projevená snaha o splnění celého závazku či jeho části, možnost žalobce domáhat se plnění jednotlivých splátek v případě jejich nedodržení a skutečnost, zda případné zdržení v plnění soudem stanovené povinnosti nedodržením jednotlivých splátek by v řešeném případě nebylo vzhledem k osobním poměrům vymáhajícího příliš tíživá.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 3150/2019-619 ze dne 22.9.2021)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce PERFECT INVEST, a. s., se sídlem v T., proti žalovaným 1) K. M., narozenému XY, bytem XY, zastoupenému Mgr. S.B., advokátkou, se sídlem v B., a 2) F., se sídlem XY, identifikační číslo osoby XY, o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 21 Cm 32/2010, o dovolání prvního žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. března 2019, č. j. 4 Cmo 27/2019-566, tak, že dovolání se zamítá.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 Cdo 3150/2019-619 ze dne 22.9.2021)

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Brně směnečným platebním rozkazem ze dne 19. dubna 2010, č. j. 21 Cm 32/2010-13, uložil žalovaným, aby společně a nerozdílně zaplatili žalobci směnečný peníz ve výši 2.118.516 Kč s 6% úrokem od 2. října 2009 do zaplacení, směnečnou odměnu ve výši 7.061 Kč a na náhradě nákladů řízení částku 181.524 Kč. Proti směnečnému platebnímu rozkazu podal první žalovaný včasné námitky.
2. Rozsudkem ze dne 15. května 2015, č. j. 21 Cm 32/2010-436, soud prvního stupně ponechal směnečný platební rozkaz vůči prvnímu žalovanému v platnosti ve výroku o věci samé (výrok I.), zrušil jej (vůči prvnímu žalovanému) ve výroku o nákladech řízení (výrok II.) a ve vztahu mezi žalobcem a prvním žalovaným rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).
3. Soud prvního stupně po provedeném dokazování dospěl k závěru, že prvnímu žalovanému se prostřednictvím včas uplatněných námitek správnost vydaného směnečného platebního rozkazu zpochybnit nepodařilo. Přitom zejména uzavřel, že:

[1] Směnka, jejíhož zaplacení se žalobce v dané věci domáhá (jde o směnku vlastní vystavenou

prvním žalovaným dne 15. dubna 2008 na řad žalobce, se splatností dne 1. října 2009, znějící na směnečný peníz 2.118.516 Kč, za jejíž zaplacení převzal druhý žalovaný směnečné rukojemství – dále jen „sporná směnka“), byla původně vystavena jako blankosměnka, přičemž podle ujednání účastníků měla zajišťovat pohledávky žalobce ze smlouvy o úvěru č. 104008 uzavřené mezi žalobcem a prvním žalovaným dne 15. dubna 2008 (dále též jen „úvěrová smlouva“).

[2] Žalobce blankosměnku doplnil v souladu s uděleným vyplňovacím právem. Žalobce se zavázal poskytnout prvnímu žalovanému úvěr ve výši 2.800.000 Kč, z čehož první žalovaný vyčerpal celkem částku 1.907.916 Kč; po odstoupení žalobce od smlouvy o úvěru ke dni 26. června 2009 činil celkový nesplacený dluh částku 2.118.516 Kč. Námitka nesprávného vyplnění blankosměnky v údají směnečné sumy proto není důvodná.

[3] Obstát nemohla ani námitka, že směnka nemá kauzu. Smlouva, na základě které žalobce poskytli prvnímu žalovanému předmětné finanční prostředky, je podle svého obsahu smlouvou o úvěru dle § 497 a násl. zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), nikoli smlouvou o půjčce podle § 657 a násl. zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), jak dovozoval první žalovaný. První žalovaný byl proto povinen vrátit poskytnuté finanční prostředky žalobci, přičemž tato povinnost nemohla být dotčena ani tím, že žalobce pro prodlení prvního žalovaného od úvěrové smlouvy odstoupil. Oprávnění žalobce vyplnit blankosměnku tím bez dalšího nezaniklo, když v souladu s ustanovením § 506 obch. zák. odstoupením od smlouvy nezanikají všechna práva a povinnosti ze smlouvy vyplývající, pouze se mění podmínky, za nichž je dlužník povinen svému závazku dostát.

[4] K námitkám, které první žalovaný vznesl až v průběhu řízení (zejména k námitce, že úvěrová smlouva má spotřebitelský charakter), nelze přihlížet, neboť byly uplatněny až po uplynutí zákonné lhůty k podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu. Uvedená námitka by ostatně nebyla ani důvodná, když zákon č. [321/2001](#) Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. [64/1986](#) Sb., ve znění účinném do 31. prosince 2010, se nevztahuje na smlouvy, kterými je poskytován úvěr přesahující částku 800.000 Kč [§ 1 odst. 2 písm. e) zákona].

4. Vrchní soud v Olomouci k odvolání prvního žalovaného rozsudkem ze dne 28. března 2019, č. j. 4 Cmo 27/2019-566, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích I. a III. (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

5. Odvolací soud především přitakal soudu prvního stupně v závěru, podle kterého povinnost dlužníka vrátit věřiteli dlužnou částku s úroky nepředstavuje ani po odstoupení od smlouvy o úvěru podle § 506 obch. zák. nový závazek, který by v poměrech dané věci – se zřetelem k obsahu ujednání obsaženého v úvěrové smlouvě – nebyl zajištěn vystavenou blankosměnkou.

6. Úvahy soudu prvního stupně o nedůvodnosti námítka nesprávného vyplnění blankosměnky pak odvolací soud korigoval v tom směru, že tato námitka nebyla ani řádně vymezena, neboť první žalovaný v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu neuvedl, jaká směnečná suma měla být správně do blankosměnky doplněna. Potud odkázal též na důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. března 2018, sp. zn. 29 Cdo 5999/2017.

7. K výhradám, jejichž prostřednictvím první žalovaný vytýkal soudu prvního stupně, že se nezabýval (pro údajnou opožděnost) námitkami, které v průběhu řízení uplatnil (zejména námitkami souvisejícími s jeho postavením spotřebitele v předmětném závazkovém vztahu), odvolací soud předeslal, že tyto námitky první žalovaný v odvolání ani nekonkretizuje. Z obsahu spisu pak vyplývá, že první žalovaný sice již ve včas podaných námitkách proti směnečnému rozkazu tvrdil, že úvěrovou smlouvu uzavřel jako spotřebitel, neuvedl však, co konkrétně z této skutečnosti dovozuje. Teprve v dalším průběhu řízení doplnil, že uvedená okolnost má podle něj za následek absolutní neplatnost

směnečné smlouvy, neboť zajištění spotřebitelského závazku směnkou na řad není přípustné. Aniž by bylo nutné zkoumat postavení prvního žalovaného (tedy zabývat se tím, zda první žalovaný skutečně uzavřel úvěrovou smlouvu jako spotřebitel), je podle odvolacího soudu zjevné, že uvedená námitka (i kdyby byla uplatněna včas), nemůže být důvodná již se zřetelem k závěrům, které formuloval Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. května 2016, sp. zn. 29 Cdo 562/2014, uveřejněném pod číslem 105/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 105/2017“).

8. Žádné jiné námitky související s tvrzeným postavením prvního žalovaného jako spotřebitele nebyly v řízení uplatněny (první žalovaný neuvedl, v čem by měl být konkrétně jako spotřebitel znevýhodněn), nebylo se proto v tomto směru ani čím zabývat.

9. Odvolací soud rovněž nevyhověl žádosti prvního žalovaného (vznesené při jednání před odvolacím soudem dne 28. března 2019), aby v případě, že směnečný platební rozkaz bude ponechán v platnosti, umožnil prvnímu žalovanému zaplatit dlužnou částku ve splátkách po 5.000 Kč. Podle odvolacího soudu není takový postup v řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu možný, neboť podle ustanovení § 175 odst. 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), soud nemůže směnečný platební rozkaz změnit (může jej pouze ponechat v platnosti nebo zrušit). Za tohoto stavu pak nelze ani zkoumat, zda případně jsou v dané věci splněny podmínky pro povolení splátek podle § 160 odst. 1 o. s. ř.

10. Proti rozsudku odvolacího soudu podal první žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř., s tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázek hmotného a procesního práva, při jejichž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, případně otázek, které v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyly uspokojivě vyřešeny. Dovolatel namítá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí obou soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

11. Podle dovolatele přitom jde o následující právní otázky:

[1] Je v námitce nesprávného vyplnění blankosměnky v údajích směnečné sumy nutné výslovně uvést, jaká částka měla být do blankosměnky správně doplněna?

[2] Může soud v řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu posoudit námitku jako opožděnou s odkazem na lhůtu upravenou v ustanovení § 175 o. s. ř. v časovém znění (tj. v délce lhůty) Ústavním soudem zrušené jako neústavní?

[3] Nelze-li v řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu aplikovat lhůtu podle ustanovení § 175 o. s. ř. (ve znění účinném do 31. prosince 2012), v jaké lhůtě a dle jakého ustanovení bude námitkové řízení koncentrováno?

[4] Může soud ponechat v platnosti směnečný platební rozkaz vydaný podle ustanovení, které následně Ústavní soud zrušil jako neústavní?

[5] Lze pohledávku ze spotřebitelské smlouvy zajistit blankosměnkou?

[6] Může soud v řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu „v případě spotřebitelské povahy sporu“ uložit žalovanému plnění prostřednictvím splátkového kalendáře?

12. V mezích uplatněného dovolacího důvodu argumentuje dovolatel k označeným právním otázkám následovně:

13. K otázce 1/

Dovolatel je toho názoru, že u námitky nesprávného vyplnění blankosměnky (v údajích směnečné sumy) postačí, když žalovaný v námitkách zcela určitým a konkrétním způsobem specifikuje, které části směnečné sumy a z jakých důvodů považuje za „nadvyplněné“. V této souvislosti dovolatel odkazuje rovněž na závěry formulované Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 2270/2007 (rozhodnutí bylo uveřejněné pod číslem 3/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 3/2010“).

14. K otázce 2/ a 3/

Dovolatel připomíná, že směnečný platební rozkaz byl vydán v době, kdy ustanovení § 175 o. s. ř. určovalo, že námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu je nutné vznést ve lhůtě tří dnů. Tato část označeného ustanovení ovšem byla následně zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 16. října 2012, sp. zn. Pl. ÚS 16/12 (uveřejněným pod číslem 369/2012 Sb.). Za tohoto stavu nemohly soudy nižších stupňů posoudit další dovolatelem vznesené námitky jako opožděné, když Ústavním soudem zrušená právní norma neměla být vůbec aplikována. Uvedený závěr pak podle dovolatele rovněž znamená, že pro dané řízení se nemůže uplatnit žádná speciální úprava o koncentraci námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu. Dovolatel tudíž mohl uplatnit nové námitky po celou dobu řízení před soudem prvního stupně.

15. K otázce 4/

Podle dovolatele by měl soud směnečný platební rozkaz vydaný podle ustanovení § 175 o. s. ř. ve znění účinném do 31. prosince 2012 (obsahující neústavní třídní lhůtu k podání námitek) bez dalšího jako vadný zrušit a místo něj vydat nový směnečný platební rozkaz, kterým by poskytl dostatečnou lhůtu k podání námitek.

16. K otázce 5/

Smluvní ujednání o zajištění pohledávky ze spotřebitelské smlouvy blankosměnkou je podle dovolatele bez dalšího nutné považovat za rozporné s dobrými mravy. Takové ujednání je proto absolutně neplatné a žalobce na jeho základě nemůže po dovolateli požadovat jakékoli plnění. Ke shodnému závěru dospěl také Ústavní soud v nálezu ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11 (rozhodnutí bylo uveřejněno pod číslem 21/2012 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu).

17. K otázce 6/

Postup odvolacího soudu, který nevyhověl žádosti dovolatele, aby mu bylo umožněno uhradit (bude-li směnečný platební rozkaz ponechán v platnosti) dlužnou částku ve splátkách po 5.000 Kč, považuje dovolatel za projev formální praxe soudů bezdůvodně zvýhodňující směnečného věřitele. Přitom to byl právě směnečný věřitel, který rozhodl o způsobu uplatnění svého práva u soudu (návrhem na vydání směnečného platebního rozkazu) a fakticky tak dovolateli „vnutil povinnost úhrady plné výše směnečné sumy jedinou splátkou“. Vzhledem k tomu, že dovolatel má v projednávané věci postavení spotřebitele, je pro něj takový postup zcela likvidační. Žádné ustanovení občanského soudního řádu navíc podle dovolatele opačnému postupu (rozložení plnění do splátek) nebrání.

18. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

19. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností podaného dovolání. Dovolání v dané věci přitom může být přípustné jen podle § 237 o. s. ř. a neplatí pro ně žádné z omezení přípustnosti vypočtených v § 238 o. s. ř.

20. Řešení dovolatelem předestřených otázek 1/ až 5/ přípustnost dovolání nezakládá.

21. Ad 1/ (K otázce určitosti námitky nesprávného vyplnění blankosměnky).

Právní posouzení věci odvolacím soudem – co do závěru, že námitka proti směnečnému platebnímu rozkazu, podle níž údaj o výši směnečné sumy byl do blankosměnky doplněn v rozporu s uděleným vyplňovacím právem, je ve smyslu § 175 o. s. ř. odůvodněnou námitkou jen tehdy, uvede-li žalovaný v námitkách současně „správnou“ výši směnečné sumy – odpovídá ustálené judikatuře Nejvyššího soudu. K tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. září 2012, sp. zn. 29 Cdo 2184/2011, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2013, sp. zn. 29 Cdo 785/2012, k jehož závěrům se Nejvyšší soud následně přihlásil v celé řadě dalších rozhodnutí (za všechna srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2020, sp. zn. 29 Cdo 4055/2018).

Ani Nejvyšší soud přitom nemá žádné pochybnosti o tom, že dovolatel v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu dostatečně nevymezil, které pohledávky měly být (dle mínění dovolatele) podle uděleného vyplňovacího práva při vyplňování blankosměnky zahrnuty do směnečné sumy; takové údaje pak dovolatel neuvedl ani v dalším průběhu řízení a nečiní tak ostatně ani v podaném dovolání.

Poukaz na R 3/2010 není v poměrech dané věci přílehlavý, když z jeho závěrů naopak výše označená judikatura Nejvyššího soudu výslovně vychází.

22. Ad 2/, 3/ a 4/ (K důsledkům derogačního nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/12).

Nejvyšší soud již v důvodech svého usnesení ze dne 23. září 2015, sp. zn. 26 Cdo 1980/2014, vysvětlil, že nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/12 bylo uplynutím dne 30. dubna 2013 zrušeno ustanovení § 175 odst. 1 o. s. ř. v části týkající se délky lhůty (tři dny) k podání námitek proti směnečnému (šekovému) platebnímu rozkazu. Ve zbylých částech byl návrh na zrušení § 175 odst. 1 o. s. ř. odmítnut. V odůvodnění nálezu Ústavní soud konstatoval, že je třeba respektovat zvláštní povahu směnky a že, byť třídní lhůta k podání námitek nebyla zákonodárcem stanovena svévolně, je třeba v souvislosti s širší úpravou používání směnek ve spotřebitelských vztazích přistoupit k jejímu prodloužení. Třídní lhůtu nezrušil dnem vyhlášení nálezu, ale až uplynutím dne 30. dubna 2013; přihlédl přitom k návrhu zákona projednávaného sněmovnou, jímž mělo dojít ke změně občanského soudního řádu a k prodloužení lhůty k podání námitek podle § 175 odst. 1 o. s. ř. na osm dní s tím, že je v silách zákonodárce, aby tento zákon nabyl účinnosti tak, aby předmětná lhůta byla kontinuálně nahrazena lhůtou novou. Ke zrušení lhůty dnem vyhlášení nálezu nepřistoupil, neboť by nastala situace, kdy by směneční dlužníci nebyli v podávání směnečných námitek jakkoli časově limitováni, což by znamenalo porušení právní jistoty jejich věřitelů a ve svém důsledku nemožnost realizovat jakýkoli směnečný vztah.

Tamtéž Nejvyšší soud dovodil, že s ohledem na závěry, k nimž dospěl v nálezem Ústavní soud, tak nelze konstatovat protiústavnost všech směnečných platebních rozkazů vydaných do 31. prosince 2012, proti nimž byly podány námitky v třídní lhůtě a které byly rozhodnutím soudu ponechány v platnosti. Pro závěr, zda rozsudek, kterým byl směnečný platební rozkaz ponechán v platnosti, byl vydán na základě části zákona zrušeného Ústavním soudem, budou proto vždy významné konkrétní okolnosti nalézacího řízení.

V poměrech dané věci odvolací soud sice přisvědčil závěru soudu prvního stupně, podle kterého přímo ve včas podaných námitkách dovolatel neuplatnil žádnou konkrétní námitku související s tvrzením, že úvěrovou smlouvu, jakož i spornou směnku podepsal v postavení spotřebitele, současně však uzavřel, že ani z tvrzení učiněných v dalším průběhu řízení neplyne, v čem by měl být dovolatel v posuzovaném případě jako spotřebitel konkrétně znevýhodněn. Jedinou námitkou, kterou dovolatel

v daných souvislostech uplatnil, byla námitka, podle níž zajištění spotřebitelského závazku směnkou na řad není přípustné. Tu pak odvolací soud vyhodnotil (s odkazem na R 105/2017) jako nedůvodnou.

V situaci, kdy odvolací soud v projednávané věci žádné porušení ochrany garantované spotřebiteli ustanoveními § 52 a násl. obč. zák. neshledal a žádné konkrétní porušení práv spotřebitele (nad rámec výše uvedené výhrady, kterou měl odvolací soud za neopodstatněnou), jež by mohlo přivodit zrušení směnečného platebního rozkazu, nenamítal v průběhu řízení o námitkách ani sám dovolatel (takové tvrzení se ostatně nepodává ani z argumentace uplatněné v dovolání), nemůže skutečnost, že směnečný platební rozkaz byl vydán podle Ústavním soudem později zrušené právní normy, sama o sobě představovat takový zásah do ústavně garantovaných základních práv dovolatele, jež by vyžadoval zrušení vydaného směnečného platebního rozkazu.

23. Ad 5/ (K zajištění pohledávky ze spotřebitelské smlouvy blankosměnkou).

Právní posouzení věci odvolacím soudem – co do závěru, že dohoda smluvních stran (tzv. směnečná smlouva) o zajištění pohledávek ze spotřebitelské smlouvy směnkou není neplatná pro rozpor se zákonem podle ustanovení § 39 obč. zák. jen proto, že zajišťovací směnka byla vystavena ve formě na řad – je zcela souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, reprezentovanou již odvolacím soudem zmiňovaným R 105/2017 (k jehož závěrům se Nejvyšší soud následně přihlásil např. v rozsudcích ze dne 30. listopadu 2016, sen. zn. 29 ICdo 4/2016 a sen. zn. 29 ICdo 68/2014). Zajištění pohledávky ze spotřebitelské smlouvy (blanko)směnkou v rozhodné době zákon ani nezakazoval.

Přestože obecně platí, že i zajištění spotřebitelské smlouvy (včetně zajištění realizovaného vystavením blankosměnky) podléhá režimu ochrany spotřebitele podle § 56 odst. 1 obč. zák. (viz např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2013, sp. zn. 33 Cdo 1201/2012, uveřejněného pod číslem 93/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nelze jen ze skutečnosti, že takové zajištění bylo sjednáno, bez dalšího dovozovat, že ujednání o zajištění pohledávky ze spotřebitelské smlouvy blankosměnkou vykazuje znaky zneužívající klauzule podle ustanovení § 56 obč. zák. (tedy, že smluvní ujednání účastníků v rozporu s požadavkem dobré víry znamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran).

Poukaz dovolatele na závěry formulované Ústavním soudem v nálezu sp. zn. I. ÚS 199/11 shledává Nejvyšší soud vzhledem k poměrům projednávané věci nepřipadným (Ústavní soud v označené věci formuloval své závěry pro odlišné skutkové poměry, v nichž věřitelé používají smlouvy nebo smluvní podmínky, které jsou formulářově předtištěny, neumožňují slabší straně jejich modifikaci, vnucují klientům nejen ujednání v podobě zajištění blankosměnkou, ale též smluvní pokutou ve výši 30 % nebo 45 % dlužné částky za prodlení s platbou splátek v řádu jednotek týdnů, či smluvní pokutou ve výši pětinasobku dlužné částky za hrubé porušení smlouvy nebo podmínek – žádné takové okolnosti však v nyní projednávané věci zjištěny nebyly).

24. Dovolání naopak Nejvyšší soud shledává přípustným podle ustanovení § 237 o. s. ř. k řešení otázky, zda při rozhodování o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu lze (v rozsudku) stanovit, že dlužná částka bude zaplácena ve splátkách; potud jde o otázku dosud dovolacím soudem nezodpovězenou.

25. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

26. Podle ustanovení § 175 o. s. ř. (ve znění účinném ke dni vydání směnečného platebního rozkazu, tj. ve znění účinném do 31. prosince 2012) předloží-li žalobce v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva, vydá na jeho návrh soud

směnečný (šekový) platební rozkaz, v němž žalovanému uloží, aby do tří dnů zaplatil požadovanou částku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal námitky, v nichž musí uvést vše, co proti platebnímu rozkazu namítá. Směnečný (šekový) platební rozkaz musí být doručen do vlastních rukou žalovaného. Nelze-li návrhu na vydání platebního rozkazu vyhovět, nařídí soud jednání (odstavec 1). Podá-li žalovaný včas námitky, nařídí soud k jejich projednání jednání; k námitkám později vzneseným však již nelze přihlížet. V rozsudku soud vysloví, zda směnečný (šekový) platební rozkaz ponechává v platnosti nebo zda ho zrušuje a v jakém rozsahu (odstavec 4).

Podle ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř. uložil-li soud v rozsudku povinnost, je třeba ji splnit do tří dnů od právní moci rozsudku nebo, jde-li o vyklizení bytu, do patnácti dnů od právní moci rozsudku; soud může určit lhůtu delší nebo stanovit, že peněžité plnění se může stát ve splátkách, jejichž výši a podmínky splatnosti určí.

27. K otázce povahy a účelu řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu právní teorie i soudní praxe jednotně dovozuje, že na rozdíl od účinků odporu podaného proti platebnímu rozkazu včas podané a odůvodněné námitky bez dalšího vydaný směnečný platební rozkaz neruší, nýbrž se v jimi vymezeném rozsahu pouze odkládá právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu. Teprve na základě podaných námitek soud v námitkovém řízení rozhodne, zda směnečný platební rozkaz bude ponechán v platnosti nebo zda bude zrušen a v jakém rozsahu.

Srov. v odborné literatuře např. Winterová, A. a kol., Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice. 6. vydání. Praha: Linde Praha, 2011, s. 355; Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 175. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1174; Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 481; v soudní praxi pak např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2007, sp. zn. 29 Odo 63/2006, uveřejněný pod číslem 31/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

28. Stejně jako směnečný platební rozkaz má i rozsudek, jímž bylo rozhodnuto o námitkách, povahu rozhodnutí ve věci samé. Teprve rozsudkem je s definitivní platností rozhodnuto o tom, zda právní moc a vykonatelnost směnečného platebního rozkazu (odložená podáním námitek) nastane, jinými slovy, zda je žalobou uplatněný nárok, přiznaný směnečným platebním rozkazem, důvodný.

29. V řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu se již nerozhoduje o povinnosti zaplatit směnku, ale jeho předmětem jsou (jen) včasné a odůvodněné námitky, jimiž se žalovaný brání povinnosti uložené mu směnečným platebním rozkazem. Zákonem stanovený způsob rozhodnutí o námitkách vylučuje, aby soud ve věci rozhodl rozsudkem pro uznání (§ 153a o. s. ř.) nebo rozsudkem pro zmeškání (§ 153b o. s. ř.). I kdyby tak žalovaný v průběhu námitkového řízení nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal, popřípadě zmeškal bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, nemohl by soud o námitkách rozhodnout jinak, než způsobem stanoveným v § 175 odst. 4 věty druhé o. s. ř.

Srov. shodně např. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 175. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1177, nebo důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2015, sp. zn. 29 Cdo 3248/2013.

30. Výše popsaná povaha řízení o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu ovšem podle přesvědčení Nejvyššího soudu ještě nevylučuje, aby soud při rozhodování o tom, zda a v jakém rozsahu bude směnečný platební rozkaz ponechán v platnosti, aplikoval ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř. a v odůvodněných případech určil delší lhůtu k plnění nebo stanovil, že peněžité plnění bude zapláceno ve splátkách.

31. Jakkoli nebude obecně žádoucí, aby v souvislosti s rozhodováním o podaných námitkách proti

směnečnému platebnímu rozkazu docházelo k dalšímu oddalování povinnosti plnit na směnku, nelze vyloučit, že okolnosti případu budou v poměrech konkrétní věci vyžadovat (i s vědomím toho, že jde o postup výjimečný a odchylovající se od zákonné zásady), aby soud určil delší lhůtu k plnění, případně rozložil plnění dlužné částky do splátek, jejichž výši a splatnost současně určí. Učiní-li tak, stane se směnečný platební rozkaz vykonatelným až uplynutím nově stanovené lhůty, případně - ve vztahu k jednotlivým splátkám - okamžikem, kdy nastane jejich splatnost.

32. Výše uvedenému postupu přitom nebrání ani zákonem stanovený způsob rozhodování v námitkovém řízení (§ 175 odst. 4 věty druhé o. s. ř.). Uvedená zákonná úprava jednak dopadá jen na rozhodování o věci samé (a soud se jí ani v popsaném případě nijak neprotiví, když o námitkách žalovaného rozhodne v souladu se stanoveným postupem tak, že ponechá směnečný platební rozkaz zcela či zčásti v platnosti), jednak z ní nelze dovozovat, že ani tam, kde lze racionálně odůvodnit postup odlišný (zejména v situaci, kdy by lpěním na formálním přístupu k procesnímu postupu soudu v řízení mohlo dojít k porušení práv a právem chráněných zájmů účastníka řízení), se není možné od stanoveného pravidla odchýlit (srov. v této souvislosti např. závěry, které Nejvyšší soud formuloval v usnesení ze dne 28. listopadu 2018, sp. zn. 29 Cdo 5949/2016, uveřejněném pod číslem 107/2019 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, k postupu soudu při schvalování soudního smíru, který účastníci uzavřeli v průběhu námitkového řízení).

33. Nelze rovněž přehlédnout, že odvolacím soudem zastávaný názor (podle kterého aplikaci ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř. v námitkovém řízení brání úprava obsažená v ustanovení § 175 odst. 4 o. s. ř., která určuje, jakým způsobem má být rozhodnuto o námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu) činí aplikaci ustanovení § 160 odst. 1 věty za středníkem o. s. ř. ve směnečných sporech závislou na okolnosti, zda konkrétní věc bude projednána a rozhodnuta (směnečným platebním rozkazem) ve zkráceném směnečném řízení nebo zda ve věci bude rozhodnuto (rozsudkem) v „běžném“ sporném řízení. K takovému (ničím neodůvodněnému) rozlišování (odvislému jen od způsobu projednání dané věci) však není žádný důvod.

34. Lze tedy uzavřít, že dospěje-li soud při projednávání námitek žalovaného proti směnečnému platebnímu rozkazu k závěru, že je namístě postupovat podle ustanovení § 160 odst. 1 věty za středníkem o. s. ř. a určit delší lhůtu k plnění, nebo stanovit, že se plnění má stát ve splátkách, rozhodne o ponechání směnečného platebního rozkazu v platnosti s tím, že povinnost uloženou směnečným platebním rozkazem žalovaný splní v nově určené (delší) lhůtě, případně tak učiní ve splátkách, jejichž výši a splatnost současně upraví.

35. Jakkoli v dotčeném ohledu právní posouzení věci odvolacím soudem neobstojí, uvedená skutečnost ještě bez dalšího dovolání důvodným nečiní. Závěr odvolacího soudu, podle kterého v projednávané věci nelze vyhovět návrhu dovolatele, aby mohl splnit povinnost uloženou mu směnečným platebním rozkazem ve splátkách po 5.000 Kč, totiž (co do výsledku) odpovídá ustálené judikatuře Nejvyššího soudu.

36. Nejvyšší soud při výkladu ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř. dospěl k následujícím závěrům:

[1] Zákon, který zásadně předpokládá, že povinnosti uložené rozsudkem je třeba splnit v třídní lhůtě, umožňuje soudu, aby v odůvodněných případech určil lhůtu delší nebo stanovil splátky peněžitého plnění, přičemž nevymezuje, jakými kritérii se má soud při rozhodování o jiné než třídní lhůtě řídit a jaké okolnosti má posuzovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. října 2000, sp. zn. 25 Cdo 516/99). Ustanovení § 160 odst. 1 o. s. ř. je právní normou s relativně neurčitou hypotézou a vymezení hypotézy právní normy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. srpna 2015, sp. zn. 33 Cdo 2661/2015).

[2] Třídní lhůta ke splnění povinnosti, uložené v rozsudku, je stanovena zákonem a proto její

uplatnění v rozhodnutí soudu není třeba zdůvodňovat a zjišťovat její přiměřenost v konkrétním případě. Naproti tomu, má-li soud za to, že je namístě v projednávaném případě určit k plnění lhůtu delší, nebo stanovit, že se plnění má stát ve splátkách, musí být tato část výroku rozhodnutí soudu podložena zjištěním všech potřebných skutečností, které by přesvědčivě dokládaly závěr soudu, že je vzhledem k povaze projednávané věci, přiznaného nároku a osobním poměrům účastníků řízení vhodné použití výjimky ze zákonné zásady. Při úvaze možnosti stanovit splátky musí soud také posoudit, zda nemají být podmínky splatnosti určeny tak, aby pro nesplnění některé povolené splátky byla splatná celá pohledávka; bez významu tu nebude zejména uvážení výše přiznaného plnění, platební schopnost žalovaných i v řízení projevená snaha o splnění celého závazku či jeho části, možnost žalobce domáhat se plnění jednotlivých splátek v případě jejich nedodržení a skutečnost, zda případné zdržení v plnění soudem stanovené povinnosti nedodržením jednotlivých splátek by v řešeném případě nebylo vzhledem k osobním poměrům vymáhajícího příliš tíživá. Srov. důvody rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. dubna 1966, sp. zn. 5 Cz 126/65, uveřejněného pod číslem 67/1966 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

[3] Vedle konkrétních okolností případu a osobních a majetkových poměrů účastníků, je soud současně povinen posoudit, zda případné zaplacení peněžitého plnění ve splátkách v určité výši nepředstavuje s ohledem na výši dlužné částky, délku prodlení s placením dlužné částky, neúměrné zvýhodnění dlužníka na úkor věřitele; uvedeným hlediskům totiž nelze vždy nadřadit osobní a majetkové poměry dlužníka. Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2017, sp. zn. 32 Cdo 4494/2017 (a judikaturu v něm dále označenou).

37. V projednávané věci přitom zjevně podmínky pro to, aby odvolací soud povolil dovolateli plnění ve splátkách, nebyly splněny. I bez bližšího zkoumání osobních a majetkových poměrů dovolatele je totiž zřejmé, že navrhovaná výše splátek (5.000 Kč měsíčně) by se zřetelem k výši dlužné částky (jen směnečný peníz představuje částku 2.118.516 Kč) a délce prodlení (v době, kdy ve věci rozhodoval odvolací soud, uplynulo od splatnosti sporné směnky téměř deset let) znamenala neúměrné zvýhodnění dovolatele na úkor žalobce. Přehlédnout nelze ani skutečnost, že dovolatel od splatnosti sporné směnky neprojevil žádnou snahu o (byť alespoň částečné) splnění své povinnosti a žalobci ničeho neuhradil. Při plnění v dovolatelem navržených splátkách by pak jen jistina žalobcovy pohledávky byla splácena přes 35 let.

38. Závěr odvolacího soudu, podle kterého postup podle § 160 odst. 1 věty za středníkem o. s. ř. není v dané věci na místě, je proto v konečném důsledku správný.

39. Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu nepodařilo zpochybnit věcnou správnost rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž z obsahu spisu neplynou ani jiné vady, k jejichž existenci Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovolání jako nedůvodné zamítl [§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.]. [§ 243d písm. a) o. s. ř.].

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Přerušeni řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)